

Сърбите робуваха почти колкото нас, при това по език и носии те сж несравнено по турценирани. Но кой би отрекъл здравия национален инстинкт у тех днес?

В средните векове ромжните просто не сжществуват, като нация т. е. като строго оформена, с свои политически традиции международна единица. Преди непълни два века ромжнската равнина е безлюдна (Букуреш е имение на селянина Бука!) Ромжнската географска база — Карпатите — е прошарена с големи ядра немци, маджари, славяни. И пак — само бжлгарина се отнася с презрение кжм влаха; инак между народоведците на запад ромжнина се счита за непреодолима асимилаторска сила!

Гжрците падат под Турция век преди нас и пак толкова по-рано се освобождават. Имат незIBLEMA географска база: островите, кждето им сж запазени културата, богатствата, традициите. И все пак — говоримите гжрцки диалекти, гжрцките народни песни, че даже мелодиите сж поразително турцизирани. Явлението може да се обясни само с едно: гжрците са многолика византийска останка. Днешната гжрцка нация е оформя през епохата на ренесанса. И то *изключително под влиянието на общоевропейското увлечение от безсмжртните духовни ценности на класически Елда¹⁾*.

* * *

И до днес сред разноелементните народни маси из Анадола за образец на мжжество (сила и храброст) се сочи бжлгарина, а за красавица — бжлгарката.

Тази слава се длжжи на *бжлгарското хайдутство* — единствения християнски отпор срещу мохамеданството въ Балканите — отпор, който не е престававал през всички тжмни векове на робството²⁾.

Нема богоизбрани народи. Ако само бжлгарите — и единствено те — сж указвали несжкрушим отпор на мохамеданството през робските векове, — това явление не може да се длжжи на некакви изключителни качества на племето ни (храброст, религиозност и пр.)

¹⁾ Сжзнателната елинизаторска роля на Фенер почва едвам в средата на миналото столетие. Само за това тя у нас се локализира в градовете и даде почти обратен ефект: импулсира бжлгарския шовинизм.

²⁾ Бжлгарската популярност в Анадола ще трябва да се обясни двояко: 1) войските, които преследват през векове бжлгарските хайдути, се рекрутират от Анадола; 2) Бжлгарски войводи минават (по Странджа) и в Анадолските планини, какжвто е случая с *капитан Петко стария* (предшественик на по-новия Родопски цар — капитан Петко Киряков).